

Dissabte, 28 de gener de 2023

La Fundació Josep Pla rep els manuscrits originals de Josep Pla publicats per l'Editorial Selecta (1949-1962)

- Formada per més de trenta volums manuscrits i mecanoscrits de l'autor, aquesta col·lecció es trobava en mans de descendents de Josep M. Cruzet, propietari i editor de l'Editorial Selecta
- Es cedeix el fons a la Fundació Josep Pla perquè pugui posar-se a disposició dels estudiosos i de persones interessades en aprofundir en el coneixement de l'obra de Pla
- Es tracta de la cessió més rellevant d'obra planiana des de la donació dels manuscrits de l'Obra Completa de Destino a principis dels anys noranta del segle passat

La sala d'actes de la Fundació Josep Pla, a Palafrugell, ha estat l'escenari aquest dissabte al migdia de l'acte de presentació i cessió a la Fundació Josep Pla dels manuscrits originals de l'escriptor baixempordanès corresponents a obres publicades per l'Editorial Selecta entre el 1949 i el 1962. La signatura del conveni ha anat a càrrec del president de la Diputació de Girona i del Patronat de la Fundació Josep Pla, Miquel Noguer, i dels familiars de Josep M. Cruzet, propietaris del fons.

En l'acte, també hi han participat l'alcalde de Palafrugell, Joan Vigas; el conseller de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya, Joaquim Nadal; el director de la Fundació Josep Pla, Francesc Montero; el director de la Càtedra Josep Pla de la Universitat de Girona i patró de la Fundació Josep Pla, Xavier Pla; l'editora del llibre *Amb les pedres disperses. Cartes 1946-1962*, volum elaborat a partir de la correspondència entre Josep Pla i Josep M. Cruzet, Maria Josepa Galofré, i el professor de la Universitat de Vic, Manuel Llanas.

El Fons Editorial Selecta. Col·lecció Cruzet-Borràs

Entre 1946 i 1962, l'escriptor Josep Pla va mantenir una relació molt important amb l'Editorial Selecta i el seu editor, Josep M. Cruzet, amb la qual a partir de 1949 va començar la publicació d'un nombre considerable d'obres, moltes inèdites fins llavors.

Els originals manuscrits d'aquestes obres es trobaven en mans dels descendents de l'editor Josep M. Cruzet. Recentment, s'ha pogut gestionar la cessió dels materials a la Fundació Josep Pla, amb l'objectiu que la comunitat de lectors i, especialment, estudiosos i investigadors, puguin accedir al seu contingut i aprofundir així en el coneixement de l'obra de Pla i, més concretament, en els seus processos d'escriptura.

El Fons Editorial Selecta. Col·lecció Cruzet-Borràs, que acull el Centre de Documentació de la Fundació Josep Pla, està format pels continguts següents:

- 19 llibres i 2 textos breus en format original autògraf,
- 6 volums que alternen contingut majoritàriament mecanoscrit amb original autògraf,
- 4 volums de galerades amb esmenes autògrafes de Pla,
- 4 volums mecanoscrits,
- Documentació variada (fotografies, correspondència, documentació editorial...).

El material més rellevant és el format pels manuscrits i mecanoscrits amb autògrafs originals de Josep Pla. En total, més de trenta paquets amb volums de Josep Pla que, tot i que no es tracta de material inèdit, no s'havien pogut consultar mai fins ara.

Hi consten manuscrits de textos tan rellevants de la producció planiana com *Contraban*, *Les hores*, *Girona*, *un llibre de records*, *Cartes d'Itàlia*, *Nocturn de primavera*, *Pa i raïm*, *Les illes*, *Llagosta i pollastre* o *Week-end d'estiu a New York*, que no s'havien pogut veure fins ara, i que podran ser posats a disposició d'estudiosos i lectors de l'obra de Pla.

Rellevància de la cessió per al coneixement de Josep Pla

Els materials del Fons Editorial Selecta. Col·lecció Borràs-Boix corresponen a un període de plenitud creativa de l'escriptor, i de compromís total amb la cultura catalana, escrits en el marc del seu projecte de salvar el seu món de l'oblit, preservant-ne la memòria a través d'una literatura intel·ligible i a l'abast de qualsevol públic.

Al mateix temps, cal tenir en compte que aquest projecte també tenia l'esperit de recuperar la presència pública de la literatura catalana, un objectiu en el qual Josep M. Cruzet va tenir una importància cabdal. En aquest aspecte, cal destacar que aquests materials són originals previs a la censura, amb la qual cosa la documentació cedida podrà aportar molta informació sobre l'obra de Pla, i com l'autor s'enfrontava al context de repressió imposada per la dictadura franquista.

Posats al costat dels materials de què ja disposa la Fundació Josep Pla corresponents a l'edició de l'Obra Completa de Destino, tots aquests materials són molt rellevants per aprofundir en el coneixement de l'obra de Pla i el seu procediment d'escriptura, a l'hora que serveixen per reivindicar tota una etapa de la seva producció, molt vinculada a la relació amb Josep M. Cruzet.

La gestió i els usos futurs del fons per part de la Fundació Josep Pla

Actualment, a banda d'altres materials –correspondència, fotografies, fons d'art... – el Centre de Documentació de la Fundació Josep Pla custodia diversos manuscrits de Pla donats per Josep Vergés, editor d'Ediciones Destino, i que es corresponen amb l'Obra Completa definitiva publicada per Ediciones Destino a partir de 1966. El Fons Editorial Selecta. Col·lecció Cruzet-Borràs incrementa de forma decisiva la qualitat i quantitat dels fons del Centre de Documentació i el consolida com l'arxiu més important relacionat amb l'escriptor.

En els propers mesos, des de la Fundació Pla s'inventariarà, catalogarà i digitalitzarà el contingut del fons amb la voluntat, per un costat, de garantir-ne la conservació i preservació i, de l'altre, d'oferir-lo a la comunitat de lectors i investigadors.

Així mateix, de cara al públic general, s'utilitzaran els materials per fomentar un coneixement més aprofundit d'alguns aspectes de l'autor, incloent-los a l'exposició permanent i en futures exposicions temporals. Des d'aquest punt de vista, a banda de l'inqüestionable valor patrimonial, per a la Fundació Pla aquests materials contribueixen a la planificació i potenciació de noves activitats i iniciatives.

La relació de Josep Pla amb l'Editorial Selecta de Josep M. Cruzet

Passada l'etapa més ferotge de repressió franquista durant la primera postguerra, i després del final de la Segona Guerra Mundial, a la segona meitat de la dècada dels quaranta del segle passat la cultura catalana va entrar en un moment especialment delicat i complex. Amb l'objectiu de mantenir-se al poder i esvaïr les eventuais intencions dels aliats d'una intervenció a Espanya per derrocar el règim franquista, a banda d'altres mesures, Franco va decidir aixecar de forma molt tènue la prohibició de publicar llibres en català, òbviament sempre amb la prèvia autorització de la censura.

En aquell context, a finals dels anys quaranta, i especialment durant els anys cinquanta, Josep Pla i Josep M. Cruzet, editor de l'Editorial Selecta, es van llançar a la publicació massiva d'obres amb la intenció de contribuir a la recuperació de la presència pública de la literatura catalana i del públic lector. Com a resultat, Josep Pla va publicar un total de vint-i-dos títols a la col·lecció Biblioteca Selecta, que a partir de 1956 es van enllaçar

amb els vint-i-nou títols de les seves primeres Obres Completes. En aquestes darreres, alguns volums coincidirien amb els anteriors ja publicats a l'editorial, mentre que altres, en un procés incessant de reelaboració i reescriptura de la seva obra, van ser reelaborats a partir de materials ja publicats.

A mesura que passaven els anys, i com testimonia la seva correspondència, la relació entre Pla i Cruzet es va anar consolidant fins a esdevenir una total complicitat i comunió d'interessos, així com una sincera amistat. En el projecte comú de recuperar la presència pública de la literatura catalana, durant els anys cinquanta Pla no només es va convertir en l'autor emblemàtic de l'editorial, sinó en home de confiança i orientador de l'editor. D'aquesta manera, la relació va contribuir decisivament, malgrat tots els condicionants imposats per la dictadura franquista, a posar els fonaments de la recuperació d'una incipient normalitat cultural a Catalunya, que va cristal·litzar en les dècades següents.

En el moment de plenitud del projecte d'Obres Completes de Pla, i en un moment en el qual s'augurava un canvi d'etapa del règim, el projecte de l'Editorial Selecta va quedar estroncat pel traspàs de Josep M. Cruzet. De forma sobtada, acabava així una relació estreta i còmplice, que no va poder seguir donant els seus fruits a la literatura i a la cultura catalana. Pocs anys més tard, Josep Pla emprendria un nou projecte d'Obra Completa, ara ja amb Ediciones Destino de Josep Vergés.

No obstant això, aquesta circumstància no va impedir que la figura de l'editor Josep M. Cruzet quedés ja associada a la figura i obra de Josep Pla com el seu primer gran editor i un dels seus amics de maduresa més importants.

Detall dels continguts

El Fons Editorial Selecta. Col·lecció Cruzet-Borràs està format pels continguts següents*:

1) Manuscrits

1. *Vida de Manolo*
2. *Santiago Rusiñol i el seu temps*
3. *Un senyor de Barcelona*
4. *Els pagesos*
5. *Bodegó amb peixos*
6. *L'illa dels castanyers*
7. *Pa i raïm*
8. *El vent de garbí*
9. *Girona*
10. *Llagosta i pollastre*

11. *Les hores*
12. *Nocturn de primavera*
13. *Els anys*
14. *Contraban*
15. *L'Empordanet*
16. *Cartes d'Itàlia*
17. *Els moments (El pas de les hores)*
18. *Weekend a Nova York*
19. *De l'Empordanet a Barcelona*
20. *Madrid*
21. *Les illes*
22. *Cases de dispeses*
23. *Homenots I*
24. *Homenots III*
25. *Homenots III*
26. *'Anàlisi d'un naufragi'*
27. *'Un mort a Barcelona'*

(*) - En els apartats 1-4 apareixen versions diferents (manuscrita/mecanoscrita) d'un mateix títol.

2) Mecanoscrits

1. *Contraban*
2. *L'illa dels castanyers*
3. *Coses vistes*
4. *Bodegó amb peixos*

3) Galerades amb esmenes i afegits autògrafs

1. *Coses vistes (Primers escrits)*
2. *Aigua salada*
3. *La vida amarga*
4. *Mar de mestral*
5. *El meu país*

4) Cartes de Josep Pla a Josep M. Cruzet

Correspondència de Josep Pla a Josep M. Cruzet. Aquesta correspondència, juntament amb les cartes de Cruzet a l'escriptor, va ser publicada al volum editat per M. Josepa Gallofré: Josep Pla-Josep M. Cruzet. *Amb les pedres disperses. Cartes 1946-1962*. Barcelona: Destino, 2003.

5) Fotografies

Fotografies diverses de trobades entre J. Pla i J. M. Cruzet, i d'actes i sessions

celebrats a la llibreria Catalònia i a l'Editorial Selecta.

6) Correspondència diversa i material de censura

Autoritzacions de diferents llibres i correspondència entre Pla i Julián Gómez (representant a Madrid de l'editorial) sobre la tramitació de permisos a censura.

7) Documents editorials impresos relatius a Pla

8) Documentació diversa

Reculls de premsa, certificacions del registre de la propietat intel·lectual, documentació administrativa posterior a la mort de J. Pla

NOTA: Adjuntem:

- Fotografies de l'acte d'aquest migdia a la Fundació Josep Pla de Palafrugell (Fotos: Miquel Millan).
- Imatges dels manuscrits originals de Josep Pla publicats per l'Editorial Selecta (1949-1962), que es poden trobar en l'enllaç següent: <https://we.tl/t-bQNWBGGE1K>